

Sügine seenerikas september

1996. aasta sügiskuu pakkus teist aastat järjest kuiva ja sooja.

Ilmataat polnud möödunud kuus kuigi fantaasiaküllane. Vabalt võiks jälle paberile panna mullused laused: "Ametlik ehk astronoomiline sügis on ammu alanud, kliimaatiline sügis (aeg, mil ööpäeva keskmine õhutemperatuur on püsivalt alla 13 kraadi langenud) aga ei soovinud mitte tulla. Säärane see Eesti ilmaelu on – alul ei saa vedama, pärast pidama."

Vanadaamide suvi

Teist aastat järjeapanu oli september kuiv ning soe. Et neljal päeval kuu keskpaiku olid hommikud hallased ja jahedad, edasi tulid aga tagasi päikeselised ning soojad ilmad, võiks kuu lõppu klassikaliseks eakate naisterahvaste suveks pidada. Tänavu langes see aeg kokku kliimaatilise suvega.

Ei meenuki, et Tartus oleks septembri lõpus ööpäeva keskmine temperatuur püsinud üle südasuvisel 15° ja et öösel ei lange kraadiklaasi näit alla 11°. Ning dekaadi keskmine ületab normi tervelt 5,7 kraadiga!

Kui EMHIs septembrist kokkuvõtteid tehti, selgus, et riigi keskmiseks õhutemperatuuriks saadi väga kõrge 13,9° (norm 10,7°). Kõige soojem oli, nagu ikka neil kuudel, saartel (Sõrves 15,6°, Vilsandil 15,3°), jahedam Pandivere kõrgustikul (Väike-Maarjas 13,1°).

Tartu vaatlusreas on tänavusest sügisest soojem olnud vaid 1934. a.

Samas, ega külmadki ajad ole olnud kuigi ammu – 1993 (6,4°) ja 1996 (8,8°).

Täpselt nagu mullugi oli kuu väga kuiv: paljudes kohtades ei sadanud pea kaksikümne päeva tilkagi. Nii vähi- ma sajuhulgaga Ristna (15 mm) kui ka ainsana normikohaselt kastetud Lääne-Nigula (85 mm) said oma vihmavee kätte kuu esimestel päevadel.

Kogu Eestimaa keskmiseks sademete koguseks rehkendati 38 mm ehk 52% normist. Aiapidajad on tänuks sellegi pisku eest, mis aitab puudel-pöösastel püüa suve järele talvele vastu minna.

Pärast seda, kui Riigikogu augustis kahel korral lõhki läks, jäi tähtsa ametiposti saatust otsustada põri- päevale. Ilm pealinnas oli nii valijameestele kui ka meeleavaldajatele igati sobiv: soe ja päikeseline. Lihtrahvas võis aga rahumeelse seenel söita. Ja metsad – oi, kuidas seenetasid!

Ka kõrgemal pool oli ilmaelu rahutu: kui 30. septembril poleks ööpilves olnud, oleksime vast virmalisi imetleda saanud. Kes end 4. ja 17. kuupäeval kehvasti tundsid, saavad selle magnetormide kaela ajada.

Ilmast mujal...

Atlandi ookeanil on see orkaanide hooaeg vastupidi ennustustele kaunis vaikne olnud, sama ei saa öelda Väikse ookeani kohta. Supertaiifuun Ioke jät-

tis Wake'i saare ilma elektrist ja joogiveest. Enamik saarel oleva USA lennu- baasi töötajast jõudis evakueeruda.

Jaapanis tegi pahandust taiifuun Shanshan (tüdruku hellitusnimi) – tõstis rongi rööbastelt, Filipiinidel ja Vietnamis aga Xangsane ("elevant").

7. septembril tabas Sydney linna paduvihm (107 mm), rongid ei sõitnud, lennukid ei lennanud.

Pööripäev USAs oli äikesetormine – kuues osariigis katkesid elektriliinid, purunesid majad, välgulöökidest süttisid majad. Hukkus 12 inimest.

...ja muiste

1906. a sügiskuu oli Tartus väga külm (9,1°) ja parajalt niiske (59 mm).

Postimehele anti teada:

Hiiu-Kõpust. Põllumehele tähtsast tööd on tehtud. Hein koristatud, vili kokku pandud. Kuna mujal Eestimaal juulikuus juba kohutavat vihma hakkas sadama, kestsivad meil kuivad ilmad kuni augusti alguseni. Kartulid on meil üsna kollaseks kõrbenud.

Viljandist. Mitu nädalit vältav vihmased ei ole põllumehe päevarahmatusse vastumeelseid märkisid tegemata jätnud. Veel praegugi leidub seemendamata põldusid. Ka suvevilja koristamisele teeb märjuke tõket. Öunu on õige palju.

AIN KALLIS